

Skötselåtgärder för mindre hackspett på Lovön

Jan Sondell

I Mälaren Nyheter visades i december en bild från ett skogsbestånd på Lovön där man huggit bort granen och aktivt skadat barken på en del träd i det kvarvande lövbeståndet. Avsikten var att åtgärder skulle gynna den mindre hackspetten. MOF har undersökt bakgrunden och funderat på nyttan.

Vid en naturinventering på Lovön som underlag för miljöprövningen av Förbifart Stockholm fann man bland annat häckande fiskgjuse och mindre hackspett, båda arterna berörs av miljöskyddsförordningen. Detta innebär att en exploatör kan åläggas åtgärder av länsstyrelsen för att begränsa en befarad störning. En ny boplattform för fiskgjuse har också byggts.

Mindre hackspetten trivs i självgallrande lövskogar som mestadels förekommer längs våtmarker. Bohålet hackas ut i en rutten stam eller stubbe. Arten lever på insektslarver som lokaliseras i död eller döende ved. Trädslag som sälg, al, asp

och björk är uppskattade. Levande friska löv- och barrträd innehåller ingen mat för mindre hackspett. Gallring av våra skogar gör att färre döda träd blir kvar. Oftast lämnas dock strandskogar orörda och tillåts självgallra. Det ger tillgång till den döda ved som arten behöver.

Mindre hackspett är rödlistad i kategorin NT (nära hotad) och förekommer i gles utbredning över hela landet. Arten uppvisar ingen negativ trend, varken enligt Svensk Häckfågeltaxering 1975–2016 eller i den standardiserade ringmärkningen vid Kvismaren 1973–2017.

Mindre hackspett sitter på post för att markera revir.

Foto Kjell Häggvik.

Trafikverket har ansökt om att få öppna en hamn för utlastning av sprängsten i sydöstra delen av Mörbyfjärden (Malmvikssjön). Arbetena medför en påverkan av strandskogen som kan vara negativ för mindre hackspetten. Därför fick konsultfirman Ekologigruppen AB, Stockholm ge förslag om kompensationsåtgärder. Frågan hade blivit aktuell inte minst därför att man vid inventering inför projektet hade upptäckt ett aktivt bo av mindre hackspett i närheten av var utlastningen av sten planerades ske.

De förslagna kompensationsåtgärderna inbegriper:

- Avverkning av ca 100 smågranar i 30-årig lövskog på ett 1–2 hektar stort område.

- Skador gjordes med ett kranaggregat på 3–10 m höjd i barken på ca 50 lövträd i området.

Åtgärderna föranleder följande kommentarer:

- Ett revir av mindre hackspett kan omfatta ca 50 hektar. Åtgärderna gjordes alltså inom några få procent av reviret.

- Att helt ta bort granen innebär å ena sidan en utglesning av det kvarvarande beståndet och minskad möjlighet till självgallring. Å andra sidan kommer troligen granen på sikt att ta över i området och slå ut björk och asp. Kanske kan man nu förvänta självgallring av lövträden om ca 25 år. Risken är att markägaren då gallrat eller redan avverkat dessa träd.

- De skadade träden är redan efter tre vegetationsperioder på god väg att övervalla skadorna. Någon död ved kommer alltså troligen inte att utvecklas på dessa träd. Bättre då att ringbarka lövträd som står i täta grupper.

Att man vidtagit åtgärder för att gynna mindre hackspett är i princip positivt men någon evidens för att de aktuella åtgärderna ens på lång sikt kommer att gynna arten finns inte.

Parti av åtgärdsområdet. Smågranar är borthuggna och några högstubbar har lämnats. Foto Kjell Häggvik.

Att Trafikverket frivilligt åtagit sig de diskuterade åtgärderna kan möjligen i någon mån ha underlättat hela miljöprövningen. Någon uppföljning av åtgärdernas effekt kommer förmodligen inte att göras. Länsstyrelsen meddelar att det "skulle kosta för mycket".

MOF kommer våren 2019 att följa upp om några mindre hackspettar ropar eller trummar och sedan kommer att häcka i det aktuella området. Även fiskgjuseboet kommer att kontrolleras.

Stamskada på asp. Foto Kjell Häggvik.